

Vivienne, KES RAPUTAS MOEMAAAILMA

Vivienne Westwood oli värvikas, eriline ja silmapaistvalt sotsiaalse närviga disainer, kelle põnevat teekonda meenutab MoeKunstiKino festivalil linastuv verivärsk dokumentaalfilm "Vivienne Westwood – Jumal, hoia kuningannat".

TEKST HELEN SALUVEER FOTOD PARADE MEDIA, PETER CADE, PUTLAND, AMPAS JA VIDA PRESS

Vivienne Westwood 1982. aastal oma stuudios Londonis.

Möödunud aastal meie seast lahkunud Vivienne Westwoodi peeti üheks kõige omapärasemaks ja otsekohesemaks moekunstnikuks, kelle looming on mõjutanud mitmeid disainereid kõikjal maailmas. Ja jääb seda ilmselt tegema igavesti.

"KODU TÄHENDAB SOOJUST JA VOODIT"

Vivienne sündis 1941. aastal pisikeses Inglismaa külakeses nimega Tintwistle, kus tema pere elas üsna kesistes tingimustes. Samas on naine ise kirjeldanud oma lapsepõlve kui tõeliselt idüllilist ja ideaalset. "Ema jumaldas mind," meenutab ta uues dokumentaalfilmis.

Vivienne Westwoodi loomingus modellid World's End Shop butiigi ees Londonis 1970ndate lõpus.

Vivienne Westwood 1977. aastal Londonis.

VIVIENNE WESTWOOD, sügis-talv 2010/2011.

Ka tulevase moekunstniku hilisemad väärtused ja silmapaistev isiksus kerkisid esile juba varajases nooruses: "Olin Derbyshire'i maakonna ainus viieaastane vabadosvõitleja, kes pühendus rõhumise vastu astumisele!" Kunstimaailm jäi temast aga toona väga kaugele. "Ma ei teadnud midagi kunstigaleriidest, polnud kunagi näinud kunstiraamatuid ega käinud teatris." Hiljem unistas Vivienne isegi kodukohta tagasi kolimisest, kuid ei jõudnud selleni kunagi, sest – "Kusagil ei leidu sellist kohta nagu London!"

Londonisse kolisid Vivienne ja tema pere 1958. aastal. Vivienne õppis seal Harrow' kunstikoolis ehte- ja hõbesepakursustel, kust pärast esimest semestrit lahkus. "Ma ei teadnud, kuidas minu-

Naomi Campbell Vivienne Westwoodi 1994/1995. aasta sügis-talvise kollektsiooni söu modellina.

Helena Bonham Carter 2013. aastal Vivienne Westwoodi kleidis Oscari galal.

Seriaali "Seks ja linn" filmiversiooniks valminud Vivienne Westwoodi disainitud pulmakleiti sai Carrie Bradshaw alias Sarah Jessica Parkeri seljas näha ka uues sarjas "Ja ongi käes...".

augune töölisklassi tüdruk saaks kunstimaaailmas elatist teenida," meenutas Westwood hiljem. Nii otsustaski ta leida tööd sekretärina ja hakkas tehase tööliisena trükkimiskursuste jaoks raha koguma. Ent seegi plaan jäi teostamata, sest Vivienne'ist sai hoopis kooliõpetaja.

UUS ELU

Kunstiõpingute käigus omandatud oskusi ei jätnud tulevane moelooja siiski roostetama, vaid tegeles vabal ajal ehete loomisega, mida nädalavahetuseti Portobello Roadil müümas käis. Ta abiellus ja sünitas 1963. aastal poja Benjamini, ent peagi hakkas Vivienne'il traditsioonilises pereidüllis igav. Igatsetud vabaduse ja värskuse tõi kohtumine kunstitudeng Malcolm McLareniga, mispeale Vivienne lahutas oma abielu ja leidis karjääriski uue suuna. Nad avasid Malcolmiga moebutiigi Let it Rock, milles müüdavaid rõivaid hakkas disainima Vivienne, kellele sai sellest peagi nn täiskohaga töö. "Klammerdusin Malcolmi külge, sest ta tundus teadvat kõike, mida tollal vajasin," on Westwood meenutanud.

Butiik muutus tõeliseks moemekaks, kus käisid rõivaid hankimas nii trenditeadlikud noored kui ka paljud kuulsused. Hiljem mitmeid nimesid (näiteks SEX, Too Fast To Live Too Young To Die ja Seditionares) kandnud kohta peetakse

üheks pungiliikumise oluliseks alguspai-gaks. Westwood on meenutanud, et poe nimi ja sisekujundus muutusid seetõttu, et aja jooksul arenesid ka ideed ning rõivad. 1979. aastast kannab butiik nime The World's End ja on vanas asukohas, aadressil 430 Kings Road, avatud tänase päevani.

PIRAADID JA METSLASED

Kui McLaren sai 1975. aastal punkbändi Sex Pistols (nimi anti ansamblile just Londoni kuulsaima moebutiigi järgi) määndžeriks, hakkas Vivienne selle liikmete esinemisrõivaid disainima. Ja

"Kui sa KANNAD RIIDEID, mis sulle EI SOBI, oled MOE OHVER. Sa pead KANDMA RIIDEID, mis muudavad Su paremaks."

Vivienne Westwood

kuigi kiirelt kultuslikuks bändiks saanud kollektiiv lagunes juba paari aasta pärast ning otsa sai ka Vivienne'i abielu McLareniga, oli Westwood endale juba moevaldkonnas nime teinud. Kollektsooniga "Piraat" osales ta Londoni moenädalal, millele järgnes ka rahvusvaheline tähelepanu. Järgmiste silmatorkavate

kollektsoonidega "Metslased", "Nöiad" ja "Punkature" jäädvustas ta end juba igaveseks moeajalukku.

Dokumentaalfilmis "Vivienne Westwood – Jumal, hoia kuningannat" räägib Vivienne, et enne moeetendusi polnud tal iial mingit närvi sees. "Esmalt sa ju töötad terve aeg, lisaks eelneb igale moeõule põhjalik ettevalmistus. Selleks ajaks olen andnud endast parima ja midagi muuta pole enam võimalik. Nii et mul pole mingit põhjust karta!"

Loomulikult polnud Westwoodi kollektsoonide esitlused kunagi igavad supermodellide paraadid. Ta suutis alati

publikut üllatada ja šokeerida. Kord näiteks kõndis Kate Moss lavale palja ülakehaga, jäätist limpsides ja Marie Antionette'i jäljendades.

ISE TRENDILOOJA

Moodi luues ei lasknud Vivienne end kunagi mõjutada olemasolevatest

trendidest, vaid kujundas rõivaid vastavalt oma visioonile. Temast võeti eeskju ja eks olnud ka, millest võtta. Westwood ammutas inspiratsiooni ajaloost, tõi tagasi moepilti korseti, kombineeris mitmesuguseid stiile ja eri materjale. “Silmapaistvaid rõivaid kandes on elu huvitavam,” kinnitas ta.

Eesti disaineril Xenia Joostil õnnestus aastaid tagasi Vivienne Westwoodi moemajas praktikandina tööd teha ja ta on moekunstnikku meenutanud kui väga ägeda karakteri ning tugeva iseloomuga naist. “Westwoodi teavad isegi need, kes moemaailmaga liiga hästi kursis ei ole, sest ta paistis silma.”

Ta paistis tõepoolest silma. Vivienne'i moeloomingut kandisid paljud kuulsused nagu printsess Diana, Pharrell Williams, Madonna, Dua Lipa, Naomi Campbell, Dita von Teese ja lugematul hulgal teisi tuntud inimesi. Ka sarja “Seks ja linn” peaosaline Carrie Bradshaw kandis seriaali filmiversioonis just Vivienne Westwoodi moemaja pulmakleiti, olles selle saanud pärast edukat fotosessiooni personaalse tervitusega otse moedisaineriilt endalt. Muide, sellest kleidist tehti hiljem lühem versioon, mis maksis 4530 naela ja lendas Net-a-porter veebipoe

Vivienne Westwood
2016. aastal
Art of Elysium
Heaven galal
Los Angeleses.

Kate Moss Vivienne Westwoodi
1994. aasta kevad-suvise
kollektsiooni šou modellina.

“Ma kasutan moodi lihtsalt ettekäändena, et poliitikast rääkida. Kuna ma olen moelooja, annab see mulle hääle, ja seda võimalust tuleb ära kasutada.”

Vivienne Westwood

Dokumentaalfilmi “Vivienne Westwood: Jumal, hoia kuningannat” poster.

lettidelt moefännide garderoobidesse vaid mõne tunniga. Originaalkleit sai aga veel kord särada sarjas “Ja ongi käes...”, kus Carrie selle viimase minuti rõivakatastroofi tõttu maailma ühele olulisemale moesüdamusele Met Galale viib.

KODANIKUAKTIVISM JA JULGED SÕNUMID

Ajakirja Tatler 1989. aasta aprillinumbriga esikaanel jälgendas Westwood briti kuulsaime poliitikut Margaret Thatcherit, kandes jakki, mille raudne leedi endale tellis. Foto tekitas tõelise skandaali ja paar päeva pärast selle ilmumist pidi peatoimetaja Emma Soames oma ametiga hüvasti jätma. Aga Westwood sai olulise märgi maha panna. “Margaret Thatcher oli silmakirjatseja,” kirjutas Westwood hiljem oma raamatus. “Ta aitas valla päästa finantshulluse, aga praeguseks on püramiidskeem kokku kukkunud. Millal me ärkame ja vaatame pikemat perspektiivi?”

Viimased aastakümned oma elust keskendus moekunstnik kodanikuaktivismile ja püüdis tähelepanu tõmmata paljudele olulistele probleemidele. Näiteks sõitis ta 2015. aastal tankiga toonase peaministri David Cameroni maja juurde, protesteerides sellega frakkimise vastu. Westwood võitis avalikult sõna tuumarelvade ja kliimavastaste kuritegude teemadel ning võitles inimõiguste eest, julgeid sõnumeid kandisid ka tema hilisemad kollektsioonid. “Meie kasumijanule ja raiskamisele keskendunud majandussüsteem põhineb peamiselt kaevandustööstusel ning on kliimamuutuste põhjustaja. Oleme maa ressursse raisanud ja me ei saa seda enam odavalt eksploateerida,” kommenteeris ta.

“SINA TEGID SEDA ESIMESENA...”

Westwood armastas väga raamatuid ja arvas, et kõik inimesed peaksid rohkem lugema. “See on kõige keskendumum

kogemus üldse,” ütles ta. Oma üheks lemmikraamatuks nimetas Westwood George Orwelli ühiskonnakriitilist teost “1984”. “Nii mineviku kui ka oleviku mõistmiseks vajame me inimlikke juuri, sest vaid nii oskame parema maailma nimel häid otsuseid teha,” kinnitas moelooja.

Kui Westwood 2022. aasta lõpus suri, leinas teda terve maailm.

“Hüvasti, Vivienne Westwood. Julge daam, kes raputas moemaailma ja seisis trotslikult selle eest, mis õige,” kirjutas muusik Paul McCartney Twitteris. Moelooja Marc Jacobs tegi aga Instagrami postituse, mis kõlas nii: “Sina tegid seda esimesena. Alati... Ma õpin jätkuvalt sinu sõnadest ja kogu su erakordsest loomingust.”

“Milline naine – hingelt nii noor, motiveeritud, ilus ja elegantne!” Nõnda kommenteeris Vivienne'i surma Yoko Ono.

Inimesed armastasid Vivienne'i moeloomingut, aga veelgi enam armastasid nad teda ennast. **S**

Dokumentaalfilmi “Vivienne Westwood: Jumal, hoia kuningannat” linastub moefilmide festivali MoeKunstiKino programmi raames kinos Sõprus 5. ja 8. oktoobril.